

Aproximació a Stanley Kubrick (I)

Miquel López Crespí

Són molts, jo diria que incomptables, els directors de cinema, els guionistes, els actors i actrius d'aquesta indústria dels somnis i de la revolució, que han conformat la nostra existència. Stanley Kubrick, al costat de Charles Chaplin, Eisenstein, Michelangelo Antonioni, Juan Antonio Bardem, Luis Buñuel, Andrei Tarkovski o Orson Welles, és un d'aquests noms que han marcat per sempre la nostra vida, deixant marques indelebles en la nostra sensibilitat. Aquests, entre molts d'altres, són els intel·lectuals que han ajudat a modificar la nostra pràctica quotidiana davant la vida i ens han empès, com un huracà, a sintonitzar, no de boqueta, sinó amb les accions diàries, el que ells proposaven amb el seu art, amb les seves rebels propostes estètiques i ideològiques.

Parlar de Stanley Kubrick és parlar del cinema de la segona meitat del segle XX. Kubrick és el típic director autodidacte format a les sales de projecció. Als disset anys ja treballa com a fotògraf de les revistes *Look* i *Life*; a partir dels anys cinquanta, sobretot després de l'estrena de *El perfecte atrament* (1956), es passa uns anys fent una sèrie de *thrillers* d'aquest tipus fruit de la seva col·laboració amb el productor James B. Harris. *The killing* és considerada, juntament amb *Sed de mal* (1957) d'Orson Welles, una de les millors pel·lícules del "nou cinema americà" (el sorgit després de la repressió macarthista).

Però a Stanley Kubrick no li bastava el gènere policíac per a dir tot el que havia de dir sobre l'home i la societat. Amb *Senderes de glòria* (1957), una pel·lícula ambientada a França en temps de la Primera Guerra Mundial, ens trobam amb un dels manifestes antimilitaristes, antiautoritaris i antiimperialistes més importants de la història del cinema.

La pel·lícula era inspirada en uns versos de Thomas Gray que deien: "Les senderes de la glòria només menen a la tomba". No hi hagué cap estudi nord-americà que acceptàs el projecte i, tan sols l'ajut econòmic del protagonista del film, l'excel·lent actor Kirk Douglas, va fer que la Uni-

ted Artists s'interessàs pel projecte de Kubrick.

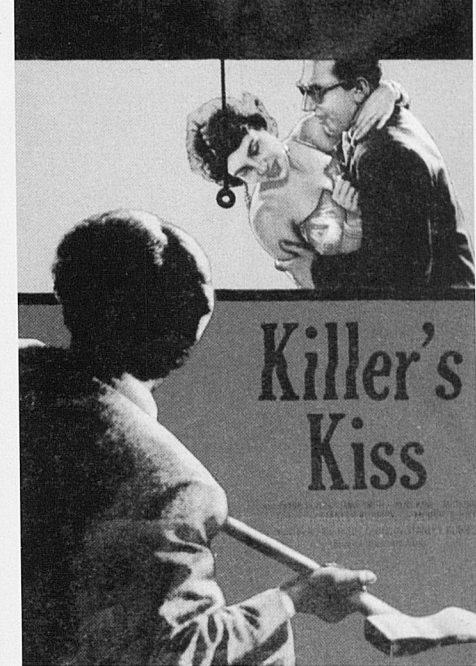
La pel·lícula de Kubrick va ser prohibida a l'Estat espanyol per la dictadura franquista. Tan sols va poder ser estrenada després de la mort del dictador. Nosaltres l'havíem vist en alguns dels nostres viatges a l'estranger de finals dels anys seixanta, en obscures i marginals sales d'art i assaig, entre estudiants que encara recordaven els recents fets del maig del 68.

Senderes de glòria mostra ben clar l'absurditat de les guerres imperialistes, la criminalitat i manca del més mínim sentiment humà entre l'alt comandament de l'exèrcit de la burgesia francesa. Al costat d'això, l'humanisme de l'oficial revoltat (el coronel Dax, interpretat per

El suïcidi l'any 1962 de Marilyn Monroe marcava, potser simbòlicament, el final d'un tipus de cinema conservador ianqui...

Her Soft Mouth Was the Road to Sin-Smeared Violence!

Kirk Douglas), els desesperats esforços per salvar els soldats de la seva unitat de les irracionals ordres que sortien de generals i comandants sense escrúpols, et feia copsar tota la tragèdia d'uns homes honrats en mans de la bèstia militarista.

Gabriel Albiac va més enllà en la seva anàlisi i parla clarament de la "lluita (guerra) de classes" que ens descriu la pel·lícula: soldats plens de fang que moriran per una pàtria inventada davant les metralladores de l'enemic o, els altres, els que han gosat protestar per la massacre, amb les mans fermades davant els murs d'execució, després d'injustos consells de guerra en els quals oficials d'acadèmia, senyorets de "casa bona", jutgen, com sempre al llarg de la història, el fill de manobre, del picapedrer, de l'artesà que ha pensat pel seu compte.

Com diu Albiac analitzat la pel·lícula: "Que entre los habitantes de la trinchera y los del palacio sólo hay una relación posible: quién matará primero al otro. Como lo subraya muy bien la monografía de P. Guiliani, a la orden del general Mirau ('si tienen miedo a las balas alemanas, tendrán que vérselas con las balas francesas') responde como un eco la estrofa de

La Internacional: 'Pronto sabrán que nuestras balas son para nuestros propios generales'. Los años revolucionarios que siguen a la catástrofe de la guerra son su epílogo lógico'.

La lluita de classes en la pantalla, Kubrick i les seves *Senderes de glòria* superant aquelles altres produccions clàssiques que anaven en la mateixa direcció: *L'esquadró de la matinalada*, *La gran desfilada*, *Res de nou a l'Oest*, *La gran il·lusió*, *Rei i pàtria*, *Johnny va agafar el fusell*, *Sargent York*, *Gal·lípoli*...

Amb guió del mateix Stanley Kubrick, de Jim Thomson i de Calder Willingham, la música d'aquesta pel·lícula va ser escrita per Gerald Fried, i la fotografia fou de George Krause. Produït per James B. Harris, el film de Kubrick tengué de seguida molts problemes per a l'estrena a França,

Canadà, Estat espanyol, Marroc i molts d'altres països, malgrat els elogis que rebé de part de Winston Churchill.

Aquests són alguns detalls tècnics d'aquesta famosa pel·lícula de Stanley Kubrick protagonitzada i, en bona part pagada, per Kirk Douglas. Detalls tècnics que palesen, emperò, el seu tarannà revoltat i conflictiu a la recerca sempre d'una tipus de cinema que commogué la consciència de l'espectador. D'una manera o d'una altra, tota la llarga filmografia de Kubrick així ho demostra.

Amb *Senderes de glòria* Kubrick era, al costat de directors com Robert Aldrich, Richard Brooks i Nicholas Ray, l'exemple més evident del "canvi del temps" als EUA. El suïcidi l'any 1962 de Marilyn Monroe marcava, potser simbòlicament, el final d'un tipus de cinema conservador ianqui (que es continuarà fent, però des d'unes altres perspectives). A partir de 1954, amb el manifest pro-indi *Apache* de Robert Aldrich i els films contra la guerra i antimilitaristes que el segueixen, com per exemple, *Kiss me deadly* (1955), *Attack* (1956) i *The big knife* (1955), s'inicia el final del cinema hereditat del simplisme tipus Tom Mix. ■